

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/63/2020
Identifikačné číslo spisu: 1318200311
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1318200311.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci maloletej M. U. narodenej XX. F. XXXX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, pracovisko Senec, Krátka 1, dieťa rodičov matky X. U., bývajúcej v V. a otca O. U., bývajúceho v N., zastúpeného Mgr. Ing. Jurajom Trokanom,, advokátom v Trnave, Vajanského 10, o návrhu otca na zníženie výživného na maloleté dieťa, v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 37 P 8/2018, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. decembra 2019, sp.zn.11 CoP 285/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1/ Okresný súd Bratislava III rozsudkom zo 4. apríla 2019 č.k. 37 P 8/2018-57 zamietol návrh otca na zníženie výživného. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Na základe vykonaného dokazovania a citovaných právnych predpisov dospel k záveru, že návrh otca nie je dôvodný a nemožno mu vyhovieť. Uviedol, že v danej veci otec navrhol zníženie výživného na maloleté dieťa zo sumy 200 € na sumu 30 € mesačne. Výživné na maloletú bolo naposledy určené právoplatným rozsudkom okresného súdu z 9. apríla 2015, kedy bola vyživovacia povinnosť zvýšená zo sumy 100 € na 200 €, pričom podrobne rozviedol pomery maloletej a rodičov v tomto období. Preto zisťoval, či od poslednej úpravy výživného došlo k zmene pomerov, ktorá by zníženie výživného odôvodňovala. Zistil, že došlo k zmene pomerov na strane maloletej, ktoré následne opísal. Mal za preukázané, že otec maloletej sa dobrovoľne vzdal svojho zamestnania, ktoré mal v R., ukončil ho bez toho, aby mal dohodnuté iné zamestnanie. Otec maloletej nepredložil potvrdenie o svojom zárobku za rok 2017, v roku 2018 pracoval na Slovensku bez pracovnej zmluvy, prenajíma byt, ktorý vlastní. Dohodnuté nájomné však nepreukázal. Vyhýba sa zamestnaniu, resp. pracoval neoficiálne, čo nie je relevantný dôvod na zníženie výživného, lebo otec je schopný pracovať a aj vzhľadom na jeho vyučenie a pracovné skúsenosti je dostatok príležitostí, aby sa zamestnal a plnil si riadne svoju vyživovaciu povinnosť k maloletej. O trovách konania

rozhodol podľa § 52 CMP.

2/ Krajský súd v Bratislave na odvolanie otca maloletej rozsudkom z 10. decembra 2019 sp.zn. 11 CoP 285/2019 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Pri svojom rozhodnutí odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Podrobne sa vysporiadal aj s jednotlivými odvolacími námietkami, ktoré vyhodnotil z uvedených dôvodov za nedôvodné. Zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že od posledného rozhodnutia o výživnom na strane otca nedošlo k zmene pomerov v rozsahu, ktorý by odôvodňoval zmenu rozhodnutia v zmysle zníženia výživného na maloletú. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 58 CMP.

3/ Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého dieťaťa. Navrhol, aby napadnuté rozhodnutie dovolací súd zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie alebo aby rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil tak, že zruší rozsudok súdu prvej inštancie. Dovolanie podal z dôvodu podľa § 421 ods. 12 písm. a/ CSP, a to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Následne poukázal na dôvody návrhu na zníženie výživného, na to, ako rozhodli o jeho návrhu súdy nižšej inštancie. Súdy podľa neho nesprávne právne posúdili vec, keď vychádzali z majetkových a zárobkových pomerov v cudzine, v R.. Natrvalo sa vrátil na Slovensko a nastala teda zmena pomerov, na strane povinného rodiča, ktorá zakladá dôvodnosť úpravy výšky výživného. Svoje zárobkové a majetkové pomery zdokladoval vyčerpávajúco a súdu predložil všetky dostupné dokumenty a informácie potrebné pre rozhodnutie. Súd použil nesprávne fikciu § 63 ods. 1 Zákona o rodine, keď súd nemôže od neho žiadať preukazovať sa pracovnou zmluvou, pokiaľ ju nemá k dispozícii, resp. ju vôbec neuzavrel, čo pred súdom vyhlásil. Súd arbitrárne použil nesprávnu úvahu pri hodnotení ním uvádzaných tvrdení a predkladaných dokladov, čo spôsobilo nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd nemôže od neho ani spravodlivo požadovať, aby zotrval v cudzine bez kontaktu so svojimi deťmi a ďaleko od domova. Navyše vek a zdravie mu už výkon práce vodiča nákladného auta nedovoľuje.

4/ Matka maloletej uviedla, že súhlasí s rozhodnutím súdu z uvedených dôvodov. Kolízny opatrovník sa s rozhodnutím odvolacieho súdu stotožnil a navrhol dovolanie odmietnuť.

5/ Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je mimosporovým konaním, ktoré je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené samostatne v ustanoveniach § 111 a nasl. zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

6/ Podľa § 395 ods. 1 CMP platí, že ak § 396 neustanovuje inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Keďže ustanovenie § 396 CMP s dopadom na predmetnú vec „neustanovuje inak“ platí CMP na preskúmané konanie.

7/ CMP vo veciach starostlivosti súdu o maloletých neobsahuje osobitnú úpravu dovolacieho konania (pozri § 76 a 77 CMP). Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku [zákon č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“)], ak tento zákon neustanovuje inak. Ostatne uvedený kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (pozri najmä § 419 až § 457 CSP).

8/ Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP), a to oprávnenou osobou, po preskúmaní prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9/ Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (pozri napríklad sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a

rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

10/ Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

11/ Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ [fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie (poznámka dovolacieho súdu: ďalší text tohto uznesenia sa týka takéhoto dovolateľa)] zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

12/ Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13/ Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14/ V ustanovení § 421 CSP je zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitnej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je toto prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15/ Civilný sporový poriadok v § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Dovolateľ je povinný uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uviesť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Najvyšší súd je toho názoru, že uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

16/ V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by teda mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikát alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

17/ Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

18/ Otec maloletej, zastúpený advokátom, v dovolaní na preukázanie svojho tvrdenia, že odvolací súd pri riešení rozhodujúcej právnej otázky sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neuvádza v dovolaní žiadne rozhodnutia dovolacieho súdu. Otec maloletej tak nevymedzuje ním uvádzaný dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

19/ Podľa § 447 písm. f/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

20/ Najvyšší súd nad rámec vyššie uvedených dôvodov odmietnutia dovolania otca maloletej uvádza, že pokiaľ ide o určenie rozsahu konkrétnej vyživovacej povinnosti, ani nemôže existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, pretože kritériá na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa prípad od prípadu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrývajú na určitých striktných hraniciach. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, pre ktoré sa výživné priznáva.

21/ O náhrade trov dovolacieho konania potom bolo rozhodnuté uplatnením pravidla podľa § 52 CMP.

22/ Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.